

Naročnina lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oglasila se sprejemajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen politični list za slovensko ljudstvo

Poštna plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru. Koroska cesta št. 5 Z uredništvom se pogovori vsaki dan samo od 11 do 12 ur. Rokopisi se ne vračajo.

Nezapriete reklamacije so poštno plačane. Telefon interurban št. 113.

18. števil.

Maribor, dne 31. januarja 1923.

Letnik XV.

Predstavniki reakcije.

Francija je republikanska država in njena vlada se prav rada ponaša s prvenstvom Francije v republikanskem svetu. Danes vodi francoska republikanska vlada nasilno ter protiljudsko politiko in njen duševni vodja ni kak vnet republikanec, temveč — najtrdovratnejši monarhist. To je Leon Daudet, politik in književnik, sin znanega francoskega pisatelja Alfonza Daudet. Pristaši prave republike ga sicer vedno napadajo ter skušajo preprečiti njegov vpliv, pa vse zamanj. Vodja monarhistov in skrajnih nacionalistov Leon Daudet je v najtesnejših zvezah s prvimi ljudmi francoske republikanske vlade in njegov vpliv na upravo države se veča od dneva do dneva. V parlamentu vedno napada republikance, izpodbija, tepta in žali francosko republikansko ustavo, pa vse to se mu ne šteje v zlo, ker se z enako besnostjo zaganja tudi v socialiste, komuniste, ker hvači nasilno politiko proti Nemčiji in ker Poincaré-ja nagovarja k vedno strožji in obširnejši okupaciji nemškega ozemlja. Poincaré njegovo mnenje v polni meri upošteva in Daudeta nazivajo »gospodarja republike«.

Kak paradoks! Vodja monarhistov vodi republiko! Ali oni, ki poznajo duh te republike, dobro vedo, da je v njej vse mogoče, ter se ne bodo čudili tej malo ne navadni pojavi. Ko se je ta monarhistični duševni vodja francoske republike posebno izkazal pri izročitvi komunističnega poslanca Cachina sodišču ter izzval celotni pretep v zbornici, je napisal njegov največji nasprotnik Gustave Tery, veliki republikanec, poštenjak ter izvrsten novinar tak članek, da se je dobra polovica Pariza strašno razburila in ogorčila proti »gospodarju republike«.

Drugi dan je šla neka dama, strastna republikanka v uredništvo monarhističnega lista, čigar urednik je Daudet, z namenom, da izvrši nad tem škodljivcem republike atentat. Daudeta ni našla, ker se je po izidu Tery-jevega članka skrival, ubila je pa tajnika monarhistov. Monarhisti so se maščevali s tem, da se demolarili uredništvo in tiskarno Tery-jevega lista, hoteli so tako uničiti tudi dnevnik »L'Humanité«, pa je to policija le končno preprečila. Ogorčenje proti monarhistom raste, Daudet je pa še vedno »gospodar republike«, ker se je francoska vlada po vsaki ceni odločila za protiljudsko in nasilno politiko.

Naši vladinovi so pokorni hlapci francoske vlade. V zunanji politiki ji pri svoji nerodnosti in zmedenosti sicer ne znajo dosledno slediti, zato pa s tem večjo vnamo posnemajo in daleč prekašajo Poincaré-ja v vladanju, ki izživa in povzroča vedno večje nezadovoljstvo in ogorčenje naroda.

Zadnji čas je listič »Samouprava«, ki izhaja v Gor. Radgoni ter stoji v službi radikalov, sprožil misel desničarskega bloka na programu radikalne stranke in za vzgled je postavil poljsko reakcijo, ki ima za svojega šefa generala Hallerja. V pariškem »La Croix« beremo intervju s tem gospodom, v katerem on jemlje kot ščit za svojo protikomunisto, protidelavsko ter protikrajinsko politiko — katoliško vero. To je bil stari trik poljske zlahte, da je zlorabljala vero v svoje imperijalistične in fevdalne namene. Pod verskim geslom hoče Haller iti v boj ne samo proti pravoslavnim Ukrajincem in Judom, temveč tudi proti unijatom, kateri poljskim reakcionarjem ne veljajo kot kalicani. Za tem laži-verskim geslom pa se skriva le pohlep »panov« po ukrajinski kmetijski zemlji, iz katere domačine izganjajo. Ne gre za katolicizem, ki ga ti ljudje samo onečašajo, ampak za zasuzenje malega kmeta, za njegovo stalno gospodarsko odvisnost od »panstva«, za socialno reakcijo najhujše vrste. Vsi ti poljski densičarji so oboževalci carizma.

Torej vzore francoskih predstavnikov reakcije že imamo, celo silno povečane in sedaj naj bi dobili še poljske, kakor da še ne bi imeli dovolj predstavnikov za reakcijo, ki vlada in tudi raste pri nas že od zadnjih volitev. Tudi Hallerjeve metode že imamo. Srbski radikali stremijo za popravoslavljenjem države, zasuzenjem cerkve pod režimom in za nadvlado srbstva v upravi in armadi. Ne smemo pozabiti, da se je za tem stremelo tudi pod demokratsko in radikalno vlado, da demokrati niso bolji od radikalov in da se bodo z njimi zopet združili, če narod ne bo znal in mogel preprečiti protiljudske politike, kakršno oni vodijo samostojno ali v zvezi.

Kako francoska republikanska vlada zametuje svoje načelno stališče ter se da vplivati od največjega monarhista, tako se tudi naše vladajoče stranke v praksi in boju za oblast malo brigajo za svoja, toliko povdarjena načela srbstva ali jugoslovanstva. Režimu nevarna opozicija pa naj sestoji tudi iz najpristnejših Srbov in najčistejših Jugoslovanov, se goni kot divja zver, dočim lahko vsak Madžar, Nemec, Turek, Arnavt, Italijan, dekla kar hoče, ako se deklarira kot pristaša vladajoče stranke. Tak človek, od danes radikal, do včeraj demokrat, ima popolnoma proste roke ter vživa vsa varstva oblasti.

Posledni umirivi so Turki in Arnavti. Polovica je bila med desničarji, polovica pa med radikali, to pa sa-

mo višji in premožnejši del, dočim je raja, ki nima smisla za politično trgovino, ostala »kundačena« — suvana, tepena od ene in druge strani, Beograd se še pa sedaj čudi, zakaj se ne da urediti »bezbednost« — javna varnost po Macedoniji.

Strankarska gonja ter nevzdržne upravne razmere ustvarjajo takozvane hajduke in komite, vlada pa meče opozicionalce in komite v en koš in prej bodo razni upravni organi podpirali kako komitsko bando, kakor pa z opozicijo postopali tako, kot je navadno in obvezno v vseh parlamentarnih in kulturnih državah. Poleg slučajev, da so upravni organi paktirali z banditi, imamo nepregledno vrsto najhujšega in najgršega nasilja proti pristašem raznih protirežimskih strank.

Demokratom je prišlo na misel, da organizirajo nacionalistično omladino ter z njo spolnijo delo žandarjev in potolčejo opozicijo. Orjunci nastopajo po vzgledu italijanskih fašistov, ki ne ropajo in ne ubijajo samo socialiste, temveč tudi naše rojake po Goriškem in v Primorju, sestavljajo se pa iz ljudi, ki nimajo toliko poštenja in zavesti, da bi spoznali, da je nasilje in zločin tudi tedaj nemoralno delo, če se izvršuje pod pretvezo patriotizma in državnih interesov, v resnici pa v interesu vladajoče stranke.

Da se vrste predstavnikov in pomagačev reakcije okrepijo, vživajo tudi Wranglovci pod današnjim režimom vso podporo, zaslonbo in celo veliko prvenstvo pred domačini. Naše fante-volilce kličejo na »vežbo« v kasarne, ruske kadete, oficirje in vojake pa vodijo iz korpusov na volišča. Prvi se nezanesljivo, zato morajo za dobo volitev v kasarne, drugi so pa tako zanesljivi, da so kot organizirani in aktivni Wranglovi vojaki dobili volilno pravico. Za domačine je bilo in je še vedno toliko težav, pomot in krivic pri sestavi volilnih imenikov, tuji-Wranglovci so bili pa takoj in točno vpisani.

Pašič baranta s turško versko organizacijo »Džemijet«, da bi mu pomagala pri volitvah, ob istem času pa sprejema četnike in dobrovoljce, da bi delali »red« v Macedoniji. Mogoče, da se poskusi režim tudi s pomočjo raznovrstnih plačanih gardistov obdržati na površju, pa predno se predstavniki reakcije za to odločijo, bi bilo dobro pomisliti, kdo bo prvi podlegel v boju. Narod gotovo ne.

Politični položaj.

Ministrski svet vpleta v vsa svoja posvetovanja o volilni agitaciji tudi razne komitske izgrede v južni Srbiji, ki naj bi bili enkrat povzročeni od bolgarske, drugič pa od albanske strani, ter vsakokrat sklene povšati število orožnikov in pandurjev v južni Srbiji. Kar se sklene, to se seveda tudi izvede in vsak žandar, ki je poslan na jug, je nov agitator radikalne stranke. Ojačujejo se tudi obmejne čete, ki bodo igrale tudi svojo vlogo pri volitvah.

Protičeva akcija. Razdor med Pašičevimi in Protičevimi radikali je nepremostljiv. Dr. Momčilo Ivanič, kateremu so ministri grozili z obznanom, je odgovoril, naj se poskusijo, da bodo še širši krogi in sloji spoznali, kakšna je današnja reakcija. Beograjske »Novosti« pišejo, da Protičevci agitirajo po južni Srbiji z odkrito parolo: Avtonomija za južno Srbijo! — Stojan Protič odpotuje ta teden na veliko agitacijsko potovanje. V Vojvodini se Protičeva pozicija zelo ojačuje in je tam njegova stranka najbolj krepko organizirana. V svojem glasilu »Radikal« je Protič naslovil na svoje prijatelje in somišljenike poziv, da se v vseh krajih organizirajo v pravo radikalno stranko pod naslovom: »Samostojna radikalna stranka«. Za danes je določena glavna skupščina Samostojne radikalne stranke v Beogradu. Na to skupščino je Protič pozval vse svoje somišljenike in zastopnike krajevnih organizacij. Za to skupščino vlada v političnih krogih veliko zanimanje, ker se na njej določijo gotove taktične smernice za bodoče volitve. Pričakujejo, da Protič napove najostrejši boj Pašičevi radikalni stranki.

Volilni proglas radikalne stranke. Radikalci so zadržali svoj volilni proglas in ga bodo dali v javnost še le po shodu Protičevcev, ki se danes vrši, ker hočejo svojemu proglasu dostaviti še poseben odstavek, ki se bo bavil s Protičem ter mu odgovarjal.

Za enotno republikansko organizacijo. V nedeljo pride nekaj voditeljev srbske republikanske stranke v Zagreb, da bi se s hrvatskimi republikanci dogovorili glede enotne organizacije republikanske stranke. Tudi na vseučilišču mislijo osnovati posebno republikansko dijaško društvo.

Zborovanje Radičeve stranke v Zagrebu. Radičevci so zborovali dne 28. t. m. na Mažuraničevem trgu. »Jutarnji list« poroča, da se je zbralo okrog 12.000 ljudi. Govorilo je več seljakov in Radič, ki je izjavil, da bodo dobili radičevci od 68 mandatov v banski Hrvatski 50, morda celo 60. Povdarjal je tudi, da bodo zahtevali Hrvati po volitvah od Beograda hrvatski sabor in potem se šele bodo razgovarjali dalje s predstavitelji Srbije. Proti koncu svojega govora je okreal Radič bivše Hrvat-

ske policajdemokratske poslance: Wilderja, Novaka in Krizmana. Ko je bila ta gospoda na vladi, so šuntali v Beogradu Srbe nad Hrvate, češ, le nategnite nekoliko vajeti in videli boste, da bo zginil Radič in hrvatski pokret. Radič pravi, ako bi bili to rekli Srbijanci, bi bila to zabloda, a ker so to javno izrekli in pisali Hrvati, bi bili mi pravcati izrodek, ako bi ti ljudje dne 18. marca dobili samo en seljaški glas!

Nastop srbskih liberalcev in naprednjakov, ki so bili poprej sestavni del demokratske stranke, pa so se zopet odcepili. V nedeljo se je v Beogradu vršil kongres liberalcev. Na tem zborovanju je bilo soglasno sklenjeno, da nastopi liberalna stranka samostojno pri volitvah. Na kongresu se je ostro obsojala politika demokratske stranke in njeno dosedanje delo. Sklenjeno je bilo, da postavi stranka v sedmeregskem, kragujevaškem in podrinskem okrožju lastne kandidatne liste. — Udeležba na kongresu je bila dobra. Istočasno, ko se je vršil kongres liberalne stranke, so imeli v Beogradu svoje zborovanje tudi naprednjaki, ki je bilo zelo dobro obiskano. Pozornost je vzbudila zlasti velika udeležba kmetov iz beograjske okolice. Tudi naprednjaki so sklenili, da nastopijo samostojno pri volitvah. Te dni se bo konstituiral odbor napredne stranke, ki bo sestavil proglas na volivce in pripravil vse potrebno za kandidatne liste.

Razcepljeni demokrati zborujejo danes v Beogradu. Vsi bivši poslanci so bili brzojavno pozvani. Hud udarec jim je zadal nedeljski sklep liberalcev in naprednjakov glede samostojnega nastopa in gotovo bodo sedaj zopet privrela vsa nasprotja med Pribeževičev in Davidovičev strujo na površje. Mogoče pride do očitnega razkola. — Tako stvari stoje, policajdemokratski listi pa še vedno besedičijo o sijajnih agitacijskih uspehih.

Program, ki nam je uganka. »Narod« poroča, da je sprejelo prebivalstvo na Kuku kandidature dr. Trinajstića. Trinajstić kandidira na programu iskrenega jugoslovanstva. Kaka pošast je ta program iskrenega jugoslovanstva, pa še res ne vemo.

Samostojni nastop narodnih socialistov. Izredni občni zbor NSS je sklenil, da se udeležijo volitev narodni socialisti čisto samostojno in sicer bo kandidiral v Ljubljani Deržić, za Kranjsko g. Rupnik, na Štajerskem pa Brandtner.

Po svetu.

Protest brezposelnih na Dunaju. V soboto popoldne so se vršile na Dunaju velike demonstracije socialistov in komunistov proti brezposelnosti in za delavske zahteve. Spreveda se je udeležilo 300 tisoč oseb. Vse trgovine so bile zaprte. Policija ni imela povoda za posredovanje, ker se je demonstracija vršila popolnoma mirno.

Fašizem in delavstvo. Iz italijanskih uradnih in pol uradnih izjav je razvidno, da hoče sedanji režim brez-pogojno zatreti vse delavske organizacije in vsako delavsko gibanje, ki mu ni brezpogojno udano. To je Mussolini neprikrito povedal socialističnemu sindikatu italijanskih železničarjev. Le-ta je bil zaradi zadnje amnestije, iz katere je bilo socialistično delavstvo izključeno zaradi napovedanega skrčenja železniškega osebja poslal Mussoliniju spomenico. Mussolini je odgovoril, da je bil sindikat vedno sovražnik fašizma. Amnestija se ne razširi, a iz državne službe se odpuste vsi železničarji, ki nič ne delajo, ali ki so sovražniki države. Železničar, ki hoče ostati v državni službi, se mora brezpogojno podvreči sedanjemu režimu in vstopiti v fašistovsko organizacijo. — Podobno naši radikalni vladi, ki hoče državne uslužbence izstradati ter z bedo in stisko prisiliti, da bi podpisali »Izjavo« za vstop v radikalno stranko. Pri nas tudi vlada že davno katalogizira vse uradnike po njihovem političnem mišljenju natančno po imenu in kraju. Torej vedno več sličnosti z italijanskim fašistovskim režimom!

Fašistovsko nasilje nad Slovenci. »Narodna tiskarna« v Gorici je pod pritiskom fašistov odpovedala nadaljni tisk »Goriške Straže«. List, ki izhaja dvakrat na teden, bi imel iziti v ponedeljek, pa ne bo mogel več iziti. Tiska tudi ni hotela prevzeti nobena druga tiskarna. »Goriška Straža« se preseli v Trst, v neko laško tiskarno. Edini slovenski politični list, ki bo v bodoče izhajal v Gorici je, — fašistovska »Nova Doba«, ki se istotako tiska v Narodni tiskarni. Fašisti so poslali izdajateljem »Goriške Straže« grozilno pismo, da jih ubijejo, ako do list nadaljeval s svojo ostro pisavo proti slovenskim re-negatom-fašistom.

Iz okupiranega nemškega ozemlja. Koncem pretečenega tedna je bila v ruhrskem ozemlju proti Nemčiji razširjena okupacija obmejne črte in dolžini 200 km. Situacija v Ruhru je zelo napeta, zlasti še, ker silno narašča draginja. Med Stealom in Dusseldorfom je bil pre-rezan renski kabel. Z veliko težavo so francoske čete telefonski kabel zopet vzpostavile. Vrše se še vedno are-tacije in izgoni nemškega uradništva. Radi zadnjih demonstracij je bilo večje število oseb obsojenih na 8 do 15 dni ječe. Francoski železničarji vzdržujejo z velikimi težavami in velikim rizikom na glavnih progah želez-

niški promet. Nemški železničarji izvajajo ponekod stavke, drugod pa čine sabotaže. Množe se slučajji prepiranja telefonskih zvez. Listi poročajo, da je razburjenje prebivalstva v starem zasedenem ozemlju in v ruhrskem ozemlju naraslo radi postopanja Francozov in Belgijcev do vrhunca. V Düsseldorfu so belgijske čete nastopile proti nemškim uradnikom z golim orožjem, ker so demonstrirali proti aretaciji predpostavljenih. V Trieru so bile po proglasitvi obsednega stanja ranjene številne osebe, med njimi tudi ženske in otroci. Promet počiva skoro popolnoma. Pošto in železnice so Francozi zapustili, ker so uradniki zapustili službo in so se Francozi nato zamenjali prizadevali, odposlati razne vlake s lastnim osebjem. Nad Koblenzom je proglašeno obsedno stanje radi demonstracij, ko so se vozili skozi mesto obsojeni ruhrski industrijci.

Dnevni red seje Društva narodov. Na dnevnem redu sveta Društva narodov bodo nastopna vprašanja: Obnova Avstrije, poljsko-litovski spor, imenovanje novega vrhovnega komisarja za Gdansk namesto generala Hakinga, nadalje ima priti na vrsto večje število podrobnosti v zvezi z organizacijo svobodnega mesta Gdanskega in vojaška zasedba Gdanskega na podlagi note nemške vlade. Sodi se, da bo Balfour postavil na dnevni red tudi vprašanje Mosula. Če bi Turška, ki ni članica Društva narodov, odklonila razpravo o vprašanju Mosula pri svetu Društva narodov, potem jo zadenejo vse posledice liginih paragrafov. In to bi bil najprej gospodarski boj kot od strani veselil.

O vojni pogodbi med Rusijo in Turčijo so začeli pisati beograjski listi. Ta pogodba naj bi bila podpisana v Lozani in Rusija naj bi se obvezovala, da bo pri morebitnem spopadu med Turčijo in Anglijo poslala svoje čete v Mezopotamijo, ki se bodo borile proti Angliji. Rusije se nadalje obvezuje, da bo držala Rumunijo v mejah stroge nevtiralnosti, v nasprotnem slučaju pa da bo zasedla Besarabijo. Turška se nasproti obvezuje, da zapre morske ožine in da bo podpirala Rusijo, ako bi jo napadle vesile. Turška se nadalje obvezuje, da bo Rusijo preskrbovala s potrebnimi živili in vojnimi materiali. Kakor se doznava, je Čičerin sklenil tudi pogodbo s Stamboljskim, po kateri bi Bolgarska ne delala težko ruski vojski, ki bi se izkrcala v Črnem morju.

Oneve nove.

Petkova «Straža» izostane radi Svečnice.

«Jutrova» poročila o demokratskih kandidaturah. Te dni se je vršila v Varaždinu okrožna kandidacijska konferenca demokratov. «Jutro» pravi, da je bila konferenca prava manifestacija, da se je zbralo 2000 seljakov iz Zagorja in Medjimurja, ki so manifestirali za demokratsko stranko. Kot demokratski kandidat za varaždinsko okrožje je bil proglašen znani dr. Hinko Krizman. Na bjelovarski okrožni konferenci je proglasil Sv. Pribečević Vencelava Wilderja kandidatom. Ravno kar omenjeno «Jutrovo» poročilo ne rabi komentarja, ker je že samo po sebi smešno in čisto neverjetno, da bi še kdo manifestiral za demokrate na Hrvatskem.

Nekaj o dr. Kukovčevih kandidatih in njihovih namestnikih. Od Sv. Barbare v Halozah nam poročajo: Kakor poroča «Straža» v št. 9, so postavili liberalci dne 17. t. m. za ptujsko-ormoški okraj kandidata demokratske stranke Lovro Petovarja iz Ivanjkovec. Kdor hoče znati od koga je bil postavljen, naj pomisli, da so ga postavili: financer iz Leskovca Polak, nadučitelj Rajh iz Drav. polja, nemškutarski župan Habjanič in par dohtarjev advokatov. Zvedelo se pa je, da je postavljen za namestnika tukajšnji mesar g. Janko Debeljak, pos. v Medribnikih. Tako, sedaj boste Haložani v nebesa prišli, ko bo domači mesar kandidat advokatov, učitelj in financerjev. Gospod Debeljak, sedaj se boste morali na gostijah vaditi govornišva, da boste lahko na shodih farbali volilce za meščansko-advokatsko stranko. Zalostno za stranko, ki nima boljšega kandidata. Priporočamo vsem tistim strankam, ki jim manjkajo kandidati za namestnike, da se naj zglasijo pri Sv. Barbari kjer imajo še več takih na razpolago, ki bi bili dobri, na pr. tarovski hlapec Joža in županov hlapec mutec. To bi bili potem poslanci, bil bi mutast parlament. Pa zdravi.

Recept za ozdravljenje dr. Novačana. Iz Gaberja pri Celju nam svetujejo: Bolj kakor na politiko se razume Novačan na klofute. Bodisi, da jih dobi sam, bodisi, da jih deli drugim. Gotovo se še spominja, kako je pred par leti dobil v hotelu «Evropa» v Celju vpič vseh gostov za svoje nedostojno obnašanje od natakarice krepko zausnično, kar je vzbudilo med gosti veliko veselost. In tak človek naj bo resen politik? Bolj kakor na politiko, se razume dr. Novačan na grizenje z zobmi, kar je dokazal pred par leti v istem hotelu, ko je tako nevarno obgrizel natakarico, da je morala iskati zdravniške pomoči in še enega gospoda. In tak človek naj bo resen politik? Mi Gaberčani tega trnoveljskega suroveža in nasilneža že dolgo in prav dobro poznamo in še naravnost čudimo, da se še najdejo v Sloveniji ljudje, ki mu verujejo. Mi že ne. Z njegovimi plačanimi agenti bomo naredili tako, kakor je to storil pred kratkim nek Tehtarčan. Vsiljivca je kratkomalo zagrabil za vrat ter ga dobesedno vrgel čez prag svoje hiše. Isto svetujemo tudi drugim.

Orlovska akademija v Čadramu preteklo nedeljo je izvrsto uspela. Vse telovadne točke so bile proizvajane z veliko preciznostjo. Deklamacije, ki so bile uvrščene med telovadne točke, so bile skrbno izbrane ne prav dobro predavane. Navzoči poslanec dr. Hohnjec je imel na starše in mladino bodrilni nagovor. Nedeljska orlovska prireditve je dokaz, kako lepo napreduje v Čadramu mladinska organizacija.

† Umrli je v Slov. Bistrici dne 29. t. m. g. Frančiška dr. Šaubachova, rojena Uvoren v starosti 34 let.

Blagopokojna je bila omožena komaj par mesecev. Pogreb se vrši ob četrta na pet iz hiše žalosti v Slov. Bistrici. Žalujočemu soprogu naše sožalje.

Südmärkin hujškač aretiran. Nemški listi poročajo, da je bil na Čehoslovaškem v Znajmu aretiran Südmärkin potovalni učitelj Hoyer. Poleg Wastiana ne poznamo Nemca, ki bi tako strupeno in divje proti Slovencem hujškal, kakor ravno ta človek. Hoyer je aretiran, ker je nastopal in rovaril proti Čehoslovaški. Mi vemo, kako je govoril na Südmärkinih shodih in prireditvah in na vsakovrstnih slavnostih. Njegovo delo se je zrcalilo tudi iz njegovih spisov. Toliko ošabnosti, domišljavosti in pohlepa po tuji zemlji, toliko oboževanja napram Hohenzollerncem in posebej napram Wilhelmu ni gojil in poznal noben Nemec, kakor ravno Hoyer. Verjetno je torej, da je tega moža, ki je sejal tudi pri nas toliko prepira in sovraštva, doletela usoda.

Predsednik «Društva organistov in glasbenikov za Slovenijo» g. Jarh Josip v Petrovčah, je poslal organistom sledečo okrožnico: «Gg. tovarišem organistom v popisano Podpisano društvo Vas opozarja, da je naša lista, za katero ste dolžni glasovati, ker je v njej kot kandidat določen član našega društva Jarh Franc, organist v Petrovčah. Glasovnico izpolnite v sredi, kamor napišite samo: «Strokovna in nadstrankarska lista.» Društvo Vas opozarja, da volite le omenjeno listo, ker je to edino prava in po delojemalcih vseh stanov sestavljena lista.» Čudno se nam zdi, da si upa Jarh tako vleči svoje tovariše, ali bolje ne-tovariše, ker sam ni organist. Vsak organist dobro ve, da je ta «nadstrankarska» lista sestavljena od bank, ki so pod Žerjavovo komando. Zelo čudno je, kako je prišel na listo njegov brat Franc Jarh, ki do sedaj ni trobil v Žerjavov rog. Gmotno stanje organistov gotovo ni zavirljivo, pa dokler bodo imeli takega predsednika, se gotovo ne bo izboljšalo. Ali misli Jarh, da bo vse strahoval, kakor je že parkrat poskušal. Jarh menda misli, da bo Žerjav plačeval organiste. Društvo organistov bo moralo napraviti red v svojem društvu in poslati svojega predsednika v pokoj, sicer bo to društvo v vsakem oziru škodovalo. Škofijski ordinarijat in župne urade bo treba informirati o delovanju Jarhovem, da bodo vedeli, s kakim človekom da imajo opraviti. Organisti se protivimo takemu nasilju od strani predsednika in si v tem oziru ne damo komandirati! Naša lista je: «Združeni zasebni nameščenci», ki je sestavljena sporazumno z vsemi strankami, izvemši Žerjavovce.

Družabni klub ter zabavni klub Danice in Zarje prirediti v soboto, dne 3. februarja v Ljubljani v Unioni ob pol 20. uri družabni večer s plesom. Ako kdo ni prejel vabila, naj se obrne na prireditveni odbor, Miklošičeva cesta 5.

Najdeno mrtvo truplo. Nasproti Krškemu ob Savi so našli na železniški progi dne 25. jan. popolnoma razmesarjeno truplo ženske, ki je sama skočila pod vlak. Dolež se niso dognali, kdo je in od kod. Obležena je bila gospodsko, stara do 20 let. Vzrok grozne smrti je skoraj gotovo nesrečna ljubezen.

Za vojaške kaznjence. Kralj je izdal amnestijo, po kateri se odpusti kazen vsem onim vojaškim kaznjencem, ki so bili obsojeni od vojaškega sodišča na šestmesečno ječo, onim pa, ki so kaznovani na leto dni, pa se zmanjša kažen na pol leta.

Krvava agitacija. V Bosni razvijajo zemljoradniki zelo žilavo agitacijo in večkrat so se že spopadli z radikali. Posebno vroče je bilo pred nekaj dnevi v neki vasi blizu Sarajeva. Radikalni minister in kandidat Srškić je imel shod, prišli so pa zemljoradniki ter mu shod razbili. Radikalci so se začeli pretepati z zemljoradniki in razvila se je prava bitka, v kateri je bilo več oseb ranjenih in je doslej ena vsled ran že umrla.

Slika gladne Dalmacije. Glad postaja po Dalmaciji vedno neznosnejši. Ljudje brez materijelnih sredstev, brez kruha in vsi raztrgani zapuščajo sela in se približujejo mestom, iskajoč dela ter zaslužka. Izgladovana deca lazi po periferiji mest in prosi za komadič kruha. Žene ter dekleta boste in raztrgane gredo na delo, a ob nedeljah in praznikih se ne prikaže nobena izven hiše. Očividci pripovedujejo, da so videli, kako so čakali moške in fantje zunaj koče na solncu, dokler so jim žene in matere prale ono malenkost perila, ki ga še posedajo. V koliki bedi, da preživlja letošnjo zimo bedni dalmatinski narod, nam naj pojasni en primeri. Dalmatinsko selo, ki šteje 4000 duš, porabi na en mesec 20 tisoč kg kruha in 400 kg mesa. Na posameznika pride na en mesec 5 kg kruha in 1 dekagram mesa. Večina revežev ne vidi niti od nedeljah ter praznikih kruha, kaj še le mesa. Prebivalstvo se po največ preživlja z zeljem in v najslabšem slučaju celo s travo. V dalmatinski vasi, ki smo jo vzeli kot primer, so se razpasle razne nalezljive bolezni, ljudje nimajo denarja za zdravljenje in zdravnike, pa umirajo brez vsake pomoči. Na nalezljivih boleznih je pomrlo letos v Dalmaciji mnogo več ljudi, kot za dobo svetovne vojne.

Gozdno bogastvo in lesna industrija v Bosni. «Slob. Tribuna» je prinesla te-le zanimivosti iz bosanskega gozdnega bogastva in lesne industrije: Pred 44 leti, ko je okupirala Bosno rajna Avstro-Ogrska, je bila ta pokrajina ena od najimovitejših v Evropi. V Posavini so bili stari hrastovi gozdovi, a po ostali Bosni in to osobito po brdih, so bile prastare smrekove, jelove in bukovne šume. Takoj po okupaciji je začela Avstrija izkoriščati bosanske gozdove. Pred vsem se je lotila hrastovih gozdov, katerih danes malodane ni več v Bosni. Kakor hitro je Avstrija zgradila razne železniške proge, se je začelo misliti na eksploatacijo 200 do 300letne jelovine in bukovine v Bosni. Ogromno gozdno bogastvo Bosne se je predalo v izkoriščanje izključno tujcem. Iz Bosne ter Hercegovine se je izvozilo po pokritju lastne potrebe na leto 25.000 vagonov drv in 13.440 ton oglja. L. 1913

se je izvozilo iz Bosne 12.029 vagonov mehkega lesa tesanega in netesanega za razne zgradbe v Grčiji in Italiji. Razven tega je še bilo izvoženih 1270 vagonov bukovih in hrastovih drv in 1513 vagonov železniških pragov. V Bosni sta obstojala dva zavoda za impregniranje pragov. Dve velikanski lesni industriji ste v Bosni in sicer Steinbeissova v Drvaru ter Eisler Ortliebova v Zavidoviču. Največje lesno podjetje v Jugoslaviji je Eisler Ortliebova in po svoji organizaciji sploh največje v celi Evropi. Podvzetje se je ustanovilo pred 20 leti in iz male bosanske vasi se zraslo celo mesto, ki šteje danes 4000 duš. Za dobo vojne in še nekaj časa po l. 1918 je bil obrat ustavljen, a danes se zopet dela s polno paro kot pred vojno. Pred vojno je odposiljala ta firma na dan po 100 vagonov, a danes še komaj 10, ker ni vagonov. Odtod se razpošiljajo drva v kraje ob Sredozemskem morju, v Italijo, Francijo, Afriko ter celo v Brazilijo. Podjetje ima svojo lastno moderno bolnico za 80 bolnikov. V ogromni žagi sta dva parna stroja z 2500 in 1000 konjskimi silami. V strugarni je 25 gatrov in 23 cirkularjev. Podjetje ima svojo šumsko železnico za več 100 km z 11 lokomotivami in preko 100 vagoni. Za popraviljanje vagonov je posebna delavnica.

V Slov. Bistrici igra mariborski Ljudski oder v soboto, dne 3. februarja, ob pol 8. uri zvečer krásno Schönherrejevo dramo «Otroška tragedija», v nedeljo, dne 4. februarja pa ob treh popoldne burko «Babilon.» To je prvo gostovanje Ljudskega odra v Mariboru, ki z ogromno požrtvovalnostjo in redkim idealizmom širi smisel za ljudsko gledališko umetnost ter kot tak zasluži vso gmotno in moralno podporo javnosti. Upamo, da bo enako kot v Mariboru deležen mariborski Ljudski oder te podpore tudi od strani prebivalstva Slov. Bistrice in okoličanov. Okoličane opozarjamo, da si vstopnice pravočasno oskrbe v trgovini Pinter in drug v Slov. Bistrici.

NEKAJ ODGOVORA.

«Nadstrankarsko» glasilo Slavske in Slovenske banke «Jutro» skuša dne 24. t. m. v dveh kolonah braniti «Strokovno in nadstrankarsko listo», katero so gospodje teh zavodov postavili za volitve v Pokojninski zavod za nameščence, hoteč tako dobiti zavod v svoje roke.

V potu svojega obraza skuša izpodbiti dejstva, navedena v članku, kjer smo konstatirali, da je na kandidatski listi laži-strokovne in nadstrankarske liste samo v prvi skupini 15 nameščencev Slavske in Slovenske banke, dalje je 5 nameščencev «Jutra» in da ostali del kandidotov tvorijo nameščenci podjetij, ki so v direktni odvisnosti navedene bančne skupine. Ker resničnih navedb ne more odreči, imenuje vse skupaj laž.

Ponovno konstatiramo: 1. da je ministrstvo za socialno politiko imenovalo v delavsko zbornico v imenu zasebnih nameščencev ljudi, katerih ni zasebno nameščenstvo nikoli predlagalo.

2. Da je bila pozvana delavska zbornica, da imenuje izmed zastopnikov zasebnih nameščencev v delavski zbornici sosvetnike za Pokojninski zavod. Pri tej priliki je hotel večinski klub delavske zbornice nominirati za sosvet zasebnega nameščence, funkcionarja strokovne organizacije. Tej kandidaturi pa sta se gg. Lovšin in Urbančič uprli, češ, da ga je škoda predlagati, ker ne bo nikakor imenovan. Iz tega sledi, da sta ona dva indirektno odločevala pri nominiranju kandidotov za sosvet, ker sta imela na svoji strani kompetenco, t. j. oddelek ministrstva za socialno politiko v Ljubljani.

Seveda gre gospodi okoli Slavske in Slovenske banke in «Jutra» pred vsem za premoženje, ki se bo nabralo v bodoče pri Pokojninskem zavodu. Za te denarce je bilo že vse pripravljeno in poskrbljeno, da pride v njih roke. V ta namen so nekateri gospodje sosvetniki že pred meseci, ko še ni nihče razven njih poznal statute, sondirali teren med zavarovanji. Razpošiljali so svoj list in bianco izjave za kandidature. Sele ko so smtrali, da je prišel njihov pravi čas, so razpisali volitve.

Gospoda ni računala s tem, da zavarovanci z budnim občinstvom pazijo na svoje premoženje in se sedaj ne morejo živeti v to, da bi poleg trabantov njih bančne skupine mogel še kdo drugi imeti besedo v Pokojninskem zavodu.

Kar se tiče pritiska na nameščence konstatiramo, da se je od strani šefov, ki so odvisni od zgoraj navedenih bank v Ljubljani n. pr. H. & K., z grožnjo odpovedi službe pritiskalo na nameščence, da so morali oddati svoje glasovnice laži-nadstrankarski listi.

Pozivljamo vse volilce, da se ne dajo vplivati od nikogar in vsak pritisk prijavi akcijskemu odboru «Združenih zasebnih nameščencev». Naša lista je neodvisna lista združenih zasebnih nameščencev; trditvev «Jutrovcev», da je postavljena v interesu kake banke, je navadna lopovščina, katero more zapisati le tvor ki misli, da morajo biti vsi zasebni nameščenci ponižni sluge bank, kot je on sam.

Tovariši! Tovarišice! Lista združenih zasebnih nameščencev že po svoji sestavi garantira za strogo objektivno in nesebično upravo Pokojninskega zavoda, ker so na njej zastopniki raznih krajev in podjetij v Sloveniji in Dalmaciji brez razlike strank. Nasprotno, laži-nadstrankarska lista pa je privesek gotove politične klike, ki odstranjena iz vlade, besno psuje in bije okoli sebe, svesta si svoje brezpomembnosti in onemoglosti. Ker ne more več z nasiljem vladati, Vas skuša sedaj z lažjo preslepti, da ji vsaj za nekaj časa podaljšate eksistenco.

Vse za neodvisno svobodno izbrano listo: «Združeni zasebni nameščenci»!

Združeni zasebni nameščenci.

Iz Ptuj.

Shod zaupnikov Slovenske ljudske stranke se je vršil v petek v dvorani izobraževalnega društva v minoritskem samostanu. Poročal je dr. Hohnjec. Okraja Ptuj in Ormož sta bila lepo zastopana. Kar je Slovencev, ki jim še ni zastupil časa duha, bodo vsi volili kandidate Slov. ljudske stranke.

Iz Ptuj. Tudi v Ptuj je iskal slovenski republikanec dr. Novačan privržencev ter priredil pri Emeršiču volilni shod, ki pa ni bil republikanski, ampak socialdemokratski, kajti g. Uratnik in Komavli sta Novačana tako sfurala, da je odšel s popolnim fiaskom. Na-

zadnje sta si skočila v lase dr. Novačan in občinski odbornik Kristanič. Naš poročevalec pa ni mogel dognati, kateri je bil močnejši. Nepriistransko sodbo o tej zadevi bi lahko izrekel kak član Orjuna, ki je vaju takih prizorov in scen. — Socijalni demokratje bodo kandidirali v ptujskem srežu župana z Brega g. Podgorška. Za kandidaturu se je vnela huda borba. — Ko je zborovala «kmetijsko-obrtna zveza» ali pristaši najodličnejšega in milega jugoslovanskega političarja dr. Kukovca, je v predsobi ali kuhinji čakal tudi g. Dobnik, ki ga pa k zboru niso pritegnili. On je in ostane samostojen. Veliki plakati vabijo tudi v Ptuj brate Slovence, naj volijo srbsko radikalno stranko. Ko jih je mestni oglaševalni zavod nalepil, je priletel dr. Pirkmajer in se hudoval, kako morejo brez njegovega dovoljenja lepiti radikalne lepake. Rekli so mu, da je mestni oglaševalni zavod tudi za to ustanovljen, da kaj zasluži in sanira slabo mestno gospodarstvo demokratskega mestnega režima.

Shod državnih nameščenecv in železničarjev. Bog ne daj, da bi državni nameščenci priridili kak shod, ker ima finančni minister že pripravljene milijone dinarjev miloščine, ki bo jih v kratkem razsul tudi na prečane, kajti srbski tovariši so itak siti in se ne ganejo. Tudi Ptujčani so dobili od osrednje ljubljanske zveze, katere predsednik Lilleg je bil pred kratkem odklikovan za svoje «zasluge», sličen ferman. Ptujčani pa niso šli na lim in so zborovali skupaj z železničarji. Duševni in ročni delavci-proletarci! Zborovanje je vodil vodja dr. Komljanec, ki je utemeljeval resolucije, sklenejene skupno z železničarji. G. Nahtigal iz Maribora je naglašal solidarnost duševnih in fizičnih delavcev, kajti le takrat bo kaj uspeha. Pokazal je tudi zmožnosti ljudskega tribuna, ki vleče maso za seboj. Prof. Sovré je s pikrim sarkazmom apostrofiral uradniško organizacijo in tiče á la dr. Žerjav. Tudi Komavli s svojo mirnostjo ni zastajal za drugimi govorniki. To zborovanje naj bo resen opomin vladodržcem, da je uradništvo in delavstvo sito obljub, a gladno. In kakor v Ptuj, se bodo našli tudi drugod duševni in ročni delavci. Le tako bo mogoče doseči skupne interese. Teh pa imamo v naši državi mnogo. Zborovanje je nudilo sliko obupajočih in ponižanih. Krmariji, ne igrajte se z ognjem! Boj samodržcem, boj korupciji in gnilobi, boj sistemu. Uradništvo, bodi moč in pokaži to tudi pri volitvah!

«Dr. Bregant. V odvetniški pisarni dr. Toneta Gosaka je strašil za sollicitatorja neki Bregant, ločen mož, ki je prestopil v pravolavje, kupoval posestva, jih na svoje ime dal vknjižiti, imel mnogo nevest itd. Ko je mera bila zvrhana, ga je dr. Gosak odslovil, Bregant pa, ki se je rad imenoval tudi doktor, je izginil. Sedaj upniki obžalujejo, da so naselili na limanice takega izkoriščevalca.

Umrla je nenadoma gospa Žagar, žena orožniškega narednika ptujske postaje. Pogreb se je vršil ob lepi udeležbi v nedeljo iz bolnišnice.

Koncert ljubljanske Glasbene Matice v Ptuj. Glasbena Matica iz Ljubljane, ki proslavlja svojo 50 letnico tudi na ta način, da prireja po večjih krajih Slovenije vokalne koncerte, priredi dne 4. februarja 1923 ob pol 8. uri v Društvenem domu v Ptuj koncert mešanega zbora z izbranim obširnim sporedom. Ker je s tem dana možnost tudi okoličanom, da se udeležijo te izvanredne kulturne prireditve, je pričakovati mnogobrojnega obiska iz celega okraja. Predprodaja vstopnic in sporedov z besedilom v trgovini Milko Senčar in drug v Ptuj.

Iz Maribora.

Lažnjivci se že oglašajo, seveda pri «Taboru». Včerajšnji «Tabor» poroča, da je bila sobotna seja občinskega sveta mariborskega nesklepčna. Ne bo držalo, gospodje lažnjivci. V soboto je bil občinski svet sklepčen. Bilo je navzočih 32 obč. svetnikov, za sklepčnost pa bi zadoščevalo 27. Sklepčnost obč. sveta se je konstatirala že ob pol osmih, ko so zastopniki SLS zahtevali od podžupana g. Družoviča, da on otvori sejo, ako župan obstruira. Podžupan je na to odšel v županovo pisarno, od koder ni več prišel, ker je moral pomagati tolažiti razburjenega g. župana. Ko je ob osmih polukal gospod župan v posvetovalnico, je dr. Leskovar zahteval, da se konstatira v zapisniku, da je bil obč. svet sklepčen da pa je župan obstruiral in seje ni hotel otvoriti. Tako je torej in nič drugače. Mariborski občinski svet je bil sklepčen. Pač pa župan za proračun ni imel potrebne večine. Manjkali so kar štirje glasovi. Zato si seje ni upal otvoriti, ker bi večina bila vdrugeč sramotno pogorela. Gospod Bahun ima zdaj polno posla. Do srede večera mora najti skupaj za proračun 21 glasov. Kako bo to napravil, mi navadni ljudje, ki nismo «diplomati» kakor gospod Bahun, seveda ne vemo. Gospod Bahun pa je «navihan» diplomat, ki izigrava v občinskem svetu stranko proti stranki, pri tem pa vse stranke vodi za nos. To spridevalo mu daje «Enakost». «Enakost» bo že poznala svojega Bahun. Danes zvečer ob 7. uri bo na mestnem magistratu gospod Bahun obč. svetu kazal «diplomatično navihanost», kako se iz 19 glasovalcev napravi 21 in sicer tako, da pri vsem tem 19 večinskih svetnikov ostane celih, pa vendar šteje za 21. Bo res fletna predstava.

Korupcionističnega magistratnega uradnika Ježa smo zadnjič enkrat opisali, župan, ki mu drži «štango», se je pa izrazil, da to vse skupaj ni nič. Seveda za župana, ki se je že sam izkazal in ki se ravna po Ježevih prijateljih, za nas pa ne in pozivamo vse postojake v mestnem svetu, tudi socijaliste, ki vendar ne bodo hoteli po prijateljih župana priti ob svoje dobro ime, da to stvar razčistijo. Za trgovine s hišami je dobil Jež denar iz Mestne hranilnice po protekciji Voglarja in dr. Mulleya, pri eni kupčiji je pa pregovoril svojega tova-

riša iz magistrata, naj on podpiše kupno pogodbo, ker mora on na lov, — kadar hodi naokrog, ga zastopa v uradu suknja in star klobuk, — češ, to je itak samo formalna stvar, plačam itak jaz. Tovariš je naselil in sedaj ga ljubi Jež toži. Poznamo celo stvar in lahko več povemo. — Pred letom je skrival vino pred davkarijo, vemo tudi, kdo mu je pomagal. Za ljubico, ki le ne more dobiti gostilne Narodnega doma, se je obrnil na svoje prijatelje pri okr. glavarstvu, da dobi gostilno v Pesnici, kjer je iztaknil nekega gostilničarja Klucka, katerega sedaj denuncira kot Nemca, državno-nevarnega elementa itd., naj ga poženejo čez mejo, da se lahko njegova ljubica vsede v to gostilno. Upamo, da prijateljstvo pri okrajnem glavarstvu ne bo imelo toliko moči kot pri občini. — Ali to res «ni nič», g. Grčar, ali še vedno mislite, da je za vas merodajno samo omizje pri «Črnem orlu»?

Kaj je s kožami? Župan Grčar je nakupil večjo količino kož. Kože so bile namenjene neki strojni na Koroškem, pa ne gredo, ker se je skazalo, da so — za nič. Še to ne bodo nesle, kar se je za nje izdalo. Kdo bo trpel škodo?

Or. ju. na. V nekaterih primerih smo že pokazali nizkotno in bedasto početje mariborskih orjuncv, iznašali smo tudi imena in kar smo doslej navedli, bi bilo že dovolj, da javnost spozna te čiste nacijonaliste. Ker pa orjunci svoje podlosti podtikavajo drugim, smo prisiljeni, da jih še vnaprej razkrinkavamo. V peti številki svojega v Ljubljani izhajajočega lista «Orjuna» pišejo namreč doslovno: V Mariboru se dogajajo zadnje čase razni prepiri, v katerih se, kakor doznavamo, razni obšurni klerikalni in nemuški elementi izdajajo za člane Orjuna. Mestni Odbor opozarja javnost in oblasti, da ni s temi in takimi elementi v nobeni zvezi in bo proti vsem, ki bodo na tak infamen način skušali diskreditirati naše gibanje, že našel primeren odgovor. Ako pa bi netaktnosti zgrešili morda res člani, bodo brez pardona izključeni. Zahtevamo brezpogojno disciplino tako od poedinca, kakor od celote, ker je to temelj na katerem stojimo in pademo. — To je laž in vpitje «primitate tatu», ko sami kradejo posameznikom in javnosti varnost in mir! Naj sledi par primerov! — Prvi: Pred približno enim mescem se je vršila v in okrog «Park»-kavarne prva orjunaška bitka, pri kateri je tekla tudi kri. Skupil jo je orjunaš Jurkovič, ki je dobil tako hodo s pestjo po gobcu, da mu je izpadel zob. Drugi dan je dr. Cafazura skakal ves nervozen naokrog ter se posvetoval z urednikom Reharjem in policijskim koncipistom dr. Sternadom, kako bi se dal ta škandal prikriti ali pa na koga drugega zvaliti, da bi ostala Orjuna čista «na temelju in v celoti». V nekoliko se je tudi posrečilo in tudi mi bi molčali, če bi se bili orjunci po tej bitki in bunkah, umirili. Ker pa izgredev ni konca, zahtevamo, da si policijski šef orjunača Strnada v svojem uradu ogleda ter celi orjuni stopi na prste. — Drugi: Nedavno so se nekateri orjunci v kavarni «Central» pogovarjali, kako so neke šipo razbili ter potem pobegnili. Niso se bili z razgovorom o svojem junaštvu pri kraju, ko stopi k njim policist ter jih začne povpraševati, če vedo kaj o razbiti šipi. Orjunci seveda ne vedo prav nič, ker so razbijali in nasilniki v temi, «v celoti in temelju» pa čisti ter v laži silno disciplinirani. — Tretji: V kavarni «Central» sedi v pravem pomenu besede boljše družba, operni ravnatelj s svojo soprogo, neki komponist in še druge ugledne osebe. Sosedno mizo imajo pa zasedeno orjunaši in med njimi je neki Jurkovič nekako razvnet in razburjen ter na ves glas bruhá besede, ki so le v javnih hišah ter najgrših beznicah v navadi. Od prve mize pristopi končno eden k njemu ter ga zaprosi, naj se umiri, ter take izraze opusti z obzirom na dame, v sosesčini. Orjuncem pa odvrne: Kaj šel! Saj so pri nas tudi dame, ki jih pa prav nič ne ženi! — Radi verjamemo, da v družbo razgrajčev, izzičev, raznih norcev, kvantačev itd. spadajo tudi dame, ki se «ne ženirajo», kakor se razni doktorji ne ženirajo kakega «Kirchenrauberja». Orjunskega znaka vse izbriše ter izravna, da so si vsi enaki «na temelju in v celoti».

Radi konstatiramo, da smo doznali iz verodostojnega vira, da «Taborov» administrator gospod Reja ni vodil ali predsedoval pri «orjuni», katere odborniki so sedaj itak že javnosti znani, da je sicer njen član, ki pa v nobenem oziru ni eden od tistih, ki bi želeli, naj zopet šipe žvenkljajo.

Minister dr. Kukovec se menda boji tudi kot nosilec liste za svoj mandat, sicer bi se ne plazil za vsemi, od katerih pričakuje, da mu lahko pomagajo. Na Aleksandrovi cesti pogleda na desno in levo, potem pa urnih korakov v lokal Slov. obrtnega društva k tajniku Kendi, katerega je tudi že za sebe pridobil, tega pa ne vemo, ali s svojo zunanostjo ali s — tisočaki. Vemo le to, da je tudi ta nadstrankarski tajnik Slov. obrtnega društva, drugače veren pristaš NSS, že Kukovčev zvesti priganjač postal, ker nas obrtnike-člane muči v pisarni s svojo «koncentracijo» obrtnikov po Kukovčevem receptu. Kakor se nam zdi, je tudi naš gospod Kenda lahko s tisočaki za pridobiti in Kukovec si misli, jaz rabim kričache in tajne agitatorje. To je sicer stvar njih samih in če tudi Kukovec vse funkcijonarje obrtnega društva pridobi, nas člane bo le človek pridobil, ki za naše interese nastopi. Nikdar pa skrahirana demokratska stranka. Našega tajnika gospoda Kendo pa opozarjamo na to, da ga društvo ne plačuje za to, da za Kukovca agitira, ampak za reševanje društvenih poslov. Gospod Kenda, toliko za danes, drugič pa mogoče več.

BOJNE ORGANIZACIJE ALI PARADNA DRUŠTVA.

Nobenem takozvanih socijalno-političnih zakonov ni tako hudo udaril z loparjem nezadovoljstva na vse strani, kakor je to storil novi pravilnik k stanovanjskemu zakonu. Navadno so taki zakoni vsaj eno stranko, oziroma sloje za-

dovoljili. Stanovanjski pravilnik pa je prinesel vsem ne samo nezadovoljstvo, ampak tudi splošno zmedo. Vsak trezen človek mora priznati, da je bil skrajni čas pravično preurediti dosedanje razmerje, med hišnim gospodarjem in najemnikom. Niso vsi gospodarji oderuhi, nahajajo se tudi med najemniki včasih še večji oderuhi nasproti podnajemnikom. Posebno v Mariboru vemo, da stanarine že davno niso pravično porazdelene, ne po kakovosti hiš in ne po zmožnosti plačevanja najemnikov, ker se glede prvih že dolgo let ni izvršila pravilna ocenitev, glede najemnikov pa se to vprašanje sploh še ni ventiliralo. Tako imamo kričča nasprotja, da eni gospodarji res globoko doplačujejo za vzdrževanje svojih hiš, drugi zopet visoko izrabljajo mišerni položaj pomanjkanja stanovanj. Podnajemniki pa so že dosedaj v pretežni večini preplačevali najemnino, ker so se najemniki večinoma vzdrževali ob taki pretirani stanarini; le malo je takih slučajev ko je tudi najemnik moral globoko doplačati k premajhni, od stanovanjskega urada zaračunani podnajemnini. Skratka, vsa ta nasprotja bi bil moral novi pravilnik določeno in vsakomur jasno preurediti. V resnici pa je, kakor rečeno dosedanje zmedo le še povečal.

Naravno je bilo, da so se vsi prizadeti sloji takoj dvignili proti novemu pravilniku. Hišni gospodarji so že imeli svojo organizacijo. Najemniki so si jo iz strahu pred tem pravilnikom še le ustvarili tudi pri nas. Ker so bili v prvi vrsti najhujše udarjeni državni nameščenci, je bilo razumljivo, da so se tudi pri nas najprej oni zbrali, k protestnemu shodu, na katerem so sklenili resolucijo, da ne plačajo preje povišanja najemnine nego jim država splača sorazmerno povišanje. Pa že takrat smo videli, da na zborovanju ni bilo odločne volje, ker jo je prevpilo vpitje znanih frazerjev in demagogov. In res, smo že drugi dan slišali, da so ravno tisti, ki so na shodu najbolj vpili, najprej plačali povišane stanarino. Takrat se nas je zagotavljalo, da s tem zborovanjem nima nič opraviti novoustanovljena organizacija najemnikov in da hoče ta organizacija ščititi svoje člane pred vsako zlorabo v solidarnem nastopu kot bojna organizacija. Kmalu pa smo zvedeli, da so tudi nekateri kolovodje te organizacije sledili svojim stanovskim tovarišem v društvu državnih nameščenecv na potu krumirstva, in to še, predno so bili sami na jasnem, kako naj izgleda pravilno in pravično urejena nova stanarina. Iz stališča posameznika, ki želi živeti v miru s svojim hišnim gospodarjem in mu njegovi dohodki omogočajo doplačati pogojeno višjo stanarino, je bil ta korak gotovo opravičljiv. Nikakor pa ni bil opravičljiv iz stališča stanovske solidarnosti napram sklenjeni resoluciji, še manj pa napram drugim prizadetim iz slojev privatnih nastavljenecv. Posledice krumirstva posameznikov se nam res že pojavljajo na škodo vsem, ki vstrajajo pri resoluciji in ki pričakujejo razčiščenja mnogih ovir, ki stoje na poti sporazuma med hišnim gospodarjem in najemniki. Poleg že omenjenih, je ena glavnih takih ovir n. pr. nepravilno zaračunavanje stanarine, nakar je na občnem zboru društva najemnikov s številkami dokazal večak na tem polju, društveni tajnik gospod Rojko. Po ilustraciji, katero je občni zbor podal, je gotovo, da pretežna večina stanarine v Mariboru dosedaj ni bila pravilno izračunana, torej, da je bilo že radi tega nujno potrebno, tudi za podlago računov v bodočnosti, da se vzpostavi ravno sedaj, ko gre za stanarino za dve leti, vsakomur jasno in pravilno zaračunavanje.

Iz navedenih razlogov je bilo popolnoma na mestu, da so tisti, ki to stališče zastopajo, na občnem zboru društva najemnikov ravno pri volitvi bodočega predsedstva zahtevali, rešitev vprašanja, ali naj bo društvo najemnikov bojna organizacija, ali samo paradno društvo. Društvo hišnih posamestnikov se je dosedaj po celi državi izkazalo kot bojna organizacija, ki je pripravljena preko vseh ovir ščititi svoje člane, kar je iz njihovega stališča popolnoma pravilno. — Ravno tako popolnoma pravilno mora biti, da se tudi temu društvu nasprotna organizacija udejstvuje kot bojna organizacija, ki veže v prvi vrsti one, ki jim stoje na čelu. Doživeli pa smo na tem občnem zboru, da je vsaj trenutno zmogalo demagoštvo znanih frazerjev, v imenu katerih je s posebnim vnemo nastopil kakor na protestnem shodu drž. nameščenecv zopet postajenačelnik Mohorko. Kako resno je mislil na svojo resolucijo — ne plačati povišanja stanarine — predsednik drž. nameščenecv dr. Pečovnik na to vprašanje je dal, ko je novinar Pirc apeliral na solidarnost drž. nameščanov, sledeč odgovor: Tudi med državnimi nameščenci je mnogo takih s postranskimi zaslužki, ki lahko plačajo povišano stanarino. Dosleden je bil edino stanovanjskega urada predsednik, sodnik Vrabl, ki je odklonil zopetno izvolitev za predsednika. Občni zbor se je zaključil, ne da bi bil rešil najbolj pereče vprašanje, ali vstrajati pri resoluciji iz čakanju razčiščenja, ali naj krumirajo dalje tisti, ki to zmorejo. Razmere bodo društvo prisilile, da postane resna bojna organizacija, ne pa paradno društvo kakor so si ga nekateri dosedaj domisljali.

Nasilno obnašanje v cerkvi. Iz Kamnice nam poročajo: Ob nedeljah zabranjuje neki mlečozobni liberalček obiskovalcem popoldanske službe božje vstop v župnijsko cerkev s tem, da se postavlja v razkoračeni pozi pred cerkvena vrata in jih s hrbotom zdržuje, če hoče kdo vstopiti. Malopridnež se piše Jožef Pichlarič in je doma iz Bresternece. Če se to človeče obnaša tako nasilno v cerkvi, kako se še le mora obnašati v gostilni. Orožnikom pa priporočamo, da si tega človeka malo natančneje ogledajo.

II. izkaz prispevkov za električno napravo v dijaškem semenišču v Mariboru. Gg.: I. Čížek, dekan, 2000 K; dr. M. Slavič, univerzitetni profesor, 5000 K; dr. Tišinger 200 K; A. Podvinski, dekan, 2000 K; M. Volčič, župnik, 1000 K; dr. Kovačec, bančni ravnatelj, 4000 K; Gospodarska zadruga banka 1000 K; dr. Anton Korošec, minister n. r., 10.000 K; dr. Ad. Ban, odvetnik, 2000 K in dr. K. Ozvald 400 K. Bog platil! Za nadaljnje prispevke še prosi — ravnateljstvo.

Opozarjamo na ples invalidov, ki se vrši dne 5. februarja v Götzovi dvorani pod pokroviteljstvom gosp. okr. glavarja dr. Lajnsiča. Čisti dobiček prireditve je namenjen podpori invalidom, vdovain in sirotam. Vstopnice se dobivajo po vseh trafikah in stane ena 10 din.

Katoliško rokodelsko pomočniško društvo ponovi v petek, dne 2. februarja 1923 ob pol 5. uri popoldne v društveni dvorani v Lekaršniški ulici 6 narodno igranje «Lovski tat» v petih dejanjih. Prijatelji katoliških rokodelskih pomočnikov, iskreno vabljeni. Odbor.

Krščanska ženska zveza v Mariboru priredi dne 4. februarja ob ob 5. uri popoldne v dvorani Narodnega doma gledališko predstavo »Večna mladost in večna lepota«. Vstopnice se dobijo pri odbornicah in v nedeljo popoldne pri blagajni. K obilni udeležbi vabi odbor.

Mestno kopališče bo ta teden radi praznika en dan poprej odprto in sicer danes, četrtek in soboto. Parna kopelj je tudi v soboto ves dan za moške, v četrtek pa za ženske. Kadna kopel je vse omenjene dni vsem strankam dostopna.

Planinski ples dne 1. februarja pri Götzu. Opozorjamo, da posebnih vabil ne razpošiljamo. Vabljeni so vsi. Predprodaja vstopnic v trgovinah Bureš, Pinter & Lenart, Kravos, Baloh, trafika Svetek, trgovina Majer in Novak na Koroški cesti. Dvorana je krasno okinčana. Za planinsko kočjo je naslikano triglavsko pogorje. Planinci, vsi na plan!

Najdena torbica. Pred nekaj dnevi je bila v vlaku najdena in na glav. kolodvoru oddana ročna torbica z različnimi spisi (Aktentasche). Po vsebini spisov je sklepati, da jo je pozabil kak član Orla. Lastnik jo lahko prevzame v tajništvu postajevoštva na glavnem kolodvoru.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

Hall, Henfrey in kar je še bilo živih bitij v gostilni, vse je planilo na cesto. Videli so, da je nekdo šinil krog ogla cerkve in da je Huxter naredil vsega priznanja vreden skok po zraku in trdo priletel z glavo ob tla ter tiho obležal. Ljudje so začudeni obstajali na ulici, drugi pa so hiteli bliže.

Huxter je bil nezavesten. Henfrey se je ustavil pri njem in ga je začel preiskovati. Hall pa je z dvema gostoma hitel proti ogli cerkve. Zapazil je Marvela, ki je bežal po griču navzdol. Sklepal je, da je to nevidni človek, ki je mahoma na kakršen koli način postal viden. Z dolgimi skoki je planil po trati za njim. Pa ni še prišel daleč, ko se je zaletel v nekaj nevidnega, odletel, padel in porl seboj enega svojih gostov, ki je tekel za njim.

Drugi gost je zaihnel, se za hip ustavil, kjer sta ležala Hall in prvi gost, in je stekel naprej. Pa spotaknil se je na nečem in se podrl zviškom na tla. Prvi gost je zlezel po koncu in hotel naprej, pa jedobil udarec, da je padel kakor zaboden vol.

In tedaj se je cela vas, kar je je bilo na cesti, usula proti cerkvi, vsem na čelu lastnik cirkusa, močen človek v modrem suknjiču. Začuden je gledal, ko je vdel prazno trato pred seboj in na njej troje ljudi, ki so se valjali po tleh. In hipoma se mu je nekaj zgodilo na nogi, padel je kakor hrast in se zakotalil po tleh ter podrl seboj brata, ki je v tistem trenutku pridiral za njim. In čez njiu se je usul val radovednih vaščanov, številne noge so ju po-teptale, ta in oni je padel, kletvice in zabavljice so vršale po zraku.

Ko so Hall, Henfrey in gostje hiteli iz gostilne, je gospa Hall kot izkušena ženska ostala v veži pri toču. Nekaj časa je bilo vse tiho.

Pa hipoma so se odprla vrata gori na hodniku, Cuss se je pokazal, skočil po stopnicah, na nobeno stran se

ni ozrl, planil je na ulico in kričal »Primité gal! Dokler drži zavoj v rokah, ga vidite!«

Ni namreč vedel, da je nevidni človek vrgel knjige in zavoj skozi okno Marvelu, ki jih je pobral in z njimi zbežal, kakor smo že pripovedovali.

Cuss je čudno izgledal. Njegov obraz je bil rdeč od jeze, pa odločen in — hlači ni imel mož. »Primité gal!« je vpil in tekel po cesti. »Primité gal! Moje hlače mi je odnesel in sleherni nit z majorjevega telesa! — Primité gal!«

»Skrbite zanj!« je vzkliknil Henfrey, ki se je dotedaj mudil pri nezavestnem Huxterju. Skočil je po koncu in pohitel okoli cerkve. Pa tudi on se je spotaknil na nečem nevidnem in je na jako nelep način telebnil na tla. Nekdo mu je v divjem teku stopil s težkimi čevlji na prste. Zakričal je, se spravil na noge, pa je dobil sunek med rebra, da je padel na vse štiri.

Vse je bežalo nazaj v vas. Teddy se je spet pobral, dobil zvanečo zausnico od nevidne roke in odšel nazaj k »Poštnemu vozu« mimo Huxterja, ki je medtem prišel k zavesti in sedel.

Ko je bil že pred hišnimi vrati, je začul za seboj jezen in bolesten krik, kot da bi bil kdo dobil nenaden udarec. Spoznal je glas nevidnega človeka —

V tem je tudi Cuss prihitel nazaj v gostilno.

»Že prihaja, Bunting!« je planil v tujevo sobo, »Rešite se!«

Bunting je stal pri oknu in se zagrinjal v stensko preprogo.

»Kdo prihaja?« se je prestrašil in skoraj bi bil izpustil svojo — edino — obleko.

»Neviden človek!«

Cuss je skočil k oknu.

»Najbolje, da izgineva odtod! Zblaznel je, zblaznel!«

In v hipu je bil skozi okno na vrtu.

»Dobri Bog!« je zastokal major in omahoval med vrati in oknom.

Lz veže se je začul krik in ropot —

Majorjev sklep je bil storjen. Zlezel je na okno, se tesno ogrnil s preprogo, skočil na vrt in odhitel proti domu, kar so ga nesle njegove kratke in debele noge.

Ni mogoče, da bi po vrsti povedali vse, kar se je zgodilo na vasi, odkar je nevidni človek kriknil od bolečine. Morebiti, in skoraj gotovo da je hotel prvotno edino krito Marvelov beg iz vasi in si zagotoviti obleko in knjige. Toda nepričakovani udarec, ki ga je čisto slučajno dobil, je zbudil njegovo razdražljivost, pobesnel je in v divji jezi je uničeval in razbijal po vasi, kar mu je prišlo pod roko.

Ljudje so bežali in se skrivali, vrata so se zaklepala, okna so se zapirala. Staremu Fletcherju se je zamajala deska, položena čez dva stola, in zviškom je zropotal z mokrim čopičem vred na tla, ne brez usodne škode zase in za stole. Zaljubljeni parčki, ki so čebljali v mirni senci, so se preplašeni razleteli, krčmarji so zapustili svoje šatore in pivotoče, gospa Bunting je bežala s svojimi damami in prepustila čaj in sladkarije usodi, otroci so kričaje tekali za starši — v par hipih je bila cesta prazna in nema, le nevidni človek je divjal po njej, igral zastavice in vence, premetaval stojnice s slaščicami in šatore s pecivom, pobijal šipe s kamenjem na »Poštnem vozu« in po drugih hišah in nazadnje vrgel cestno svetiljko sko-

zi okno gospe Graham. On je tudi najbrž bil tisti, ki je prerezal brzojavne žice na cesti v Adderdeau. In ko si je nasitil svojo maščevalno jezo, je izginil brez sledu, nihče ni vedel, kam, in niso ga več videli in ne občutili v lpingu.

Pa tudi najpogumnejši so si šele dobri dve uri po polomu upali na razdijane veselilne prostore —

XIII.

Marvel se pritožuje.

Mrak se je delal, ko je stopal po cesti proti Bramble-hurstu debelušast človek kratkih nog, velikega, valjarju podobnega, rdečkastega nosu, z oguljenim mehkim klobukom iz zajčje dlake na glavi. Tri knjige je nosil pod pazduho in zavoj, povit z modrim namiznim prtom. Njegov rdečkast obraz je kazal utrujenost in obup in s krčevito naglico je hitel naprej. Spremljal ga je glas, ki ni bil njegov, in zdaj pa zdaj se je stresel pod dotikom nevidne roke.

»Ako mi še enkrat poskusite uiti«, je grozil glas, »ako mi le še samo enkrat poskusite uiti —«

»O Bog!« je stokal Marvel. »Moja ramena so že polna žuljev —!«

»— na mojo čast, da vas ubijem!«

»Nisem vam hotel uiti!« je ugovarjal Marvel z glasom, ki je bil zelo blizu joku. »Prisegam, da vam nisem hotel! Nisem vedel za tisti ovinek, to je bilo! Kako vruga naj vem za vsak cestni ovinek v tej blagoslovljeni deželi? In suvali ste me —!«

»Se vse huje vas bom nasuval, ako ne ubogate!« je grozil glas in Marvel je nagloma utihnil. Napihnil je lice in njegove oči so pripovedovale o obupu v njegovi duši. (Dalje prihodnjič).

Za celo leto 1923 bo znašala naročnina za naš list:

za celo leto dinarjev 60.—,

za pol leta dinarjev 30.—,

za četrť leta dinarjev 16.—,

za en mesec dinarjev 6.—.

Pozor! Župni uradi! Pozor!

Proti vltomu zasigurate tabernakeljnové omare za vsak tabernakelj primerne. Izdelovanje božjih grobov, ki se p aktično zlože. Restavriranje in predelovanje starih božjih grobov, tabernakljev, oltarjev i. t. d. prevzame pod najcenejšimi pogoji in mojstrsko izvršitvijo

Alojz Zoratti, pozlatař, Maribor,
Strossmaverjeva ulica 3.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Steina ulica štav. 6, r. 2, z n. 2.

obrestuje od 1. novembra 1922 navađne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-3

939

BIRSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

centje in trajnje so kakor usneme! Najbolje varstvo proti vlagi i mrazu!

Izjava.

Podpisani lastnik anončnega in reklamnega podjetja: J. Zorman, Ljubljana, Gledališka ulica št. 2 izjavljam, da cd 22. t. m. Vladimir Šlajpah ne potuje več v interesu moje tvrdke ter ei upravičen, obavljati inkaso ter sprejemati naročila na mojo tvrdko. Vsi oglasi za serije »Jugoslovanskih stenskih reklamnih nacrtoř trgovsko-prometnih središč in kopališč Kraljestva SHS« naj se pošljejo direktno na mojo pisarno!

Joso Zorman,

Anončno in reklamno podjetje, Ljubljana.

Pekovskega učenca Kupim vsako množino borov 5 m dolgih in 35 cm vzame Alojz Pečnik v Selnici ob debelih. Pavel Ledinek, sodar, Drav. Drugo po dogovoru. 44 Gozdna ulica št. 6, Maribor. 2-2 1-6 51

KOROŠKA CESTA 19

A MARIBOR

interurb. telefon št. 157

R Dragotin

O GLIČ

O najboljši čevlji

Inserirajte!

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice v tekočem računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.